

Antwoorden op schriftelijke vragen over de brief Besluit Compensatieregeling CAF 11 en vergelijkbare (CAF-)zaken en Verzamelbesluit Toeslagen* (Kamerstuk 31066, nr. 696)

Inleiding

Het kabinet heeft met interesse kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de VVD, PVV, het CDA, D66 en de SP. De beantwoording is opgesteld in de volgende categorieën:

- Algemene vragen herstelorganisatie
- Compensatiebesluit
- Herstelwereldwijze
- Commissie Wereldwijze Schade

Daarinnen wordt zoveel mogelijk de volgorde van het verslag aangehouden, met dien verstande dat gelijkvullende of in elkaars verlengde liggende antwoorden tezamen zijn beantwoord.

Algemene vragen herstelorganisatie

De leden van de fracties van de VVD en de PVV vragen naar een actuele planning. De leden van de fractie van de PVV vragen daarbij specifiek naar een overzicht van (het geschatte aantal) personen dat in aanmerking komt voor enige compensatie, personen die inmiddels enige vorm van (aanvullende) compensatie, verzoeking of schadebestaat toe hebben ontvangen en personen die evident niet voor (enige) compensatie in aanmerking komen. De leden van de fractie van de PVD en de SP vragen tevens om in te gaan op de kosten. De leden van de fractie van de SP vragen daarbij hoe de uitvoeringskosten van de compensatieregeling zich tot op heden verhouden tot de te verwachten uit te keren bedragen aan compensatie en welk deel van de uitvoeringskosten bestaat uit de externe consultants van onder andere Deloitte en de Boston Consultancy Group. In de derde Voorgereportage Kinderopvangtoeslag (hierna: VGR), die op 20 september j., met een Kamer is gedeeld, is de meest recente planning opgenomen. Op de website van Toeslagen wordt wekelijks een update gegeven van de actuele stand van zaken. In de VGR is aangegeven dat ouders die in acute problemen verkeren als eerste worden geholpen. Alleen bij de ouders in CAF 11 is geconstateerd dat 22 van hen "evident" geen recht op compensatie hadden. Bij de beoordeling van de daaropvolgende 108 ouders was daarvan geen sprake. Zoals in de derde VGR is aangegeven zijn de exacte budgettaire gevolgen van de geplande planning van de

Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (hierna: UHT) op dit moment nog niet duidelijk. De planning wordt in de komende periode doorlopend geëvalueerd en verfijnd, onder meer aan de hand van de daadwerkelijke realisatie. De budgettaire gevolgen hiervan zullen voor 2021 bij Voorjaarsnota 2021 worden verwerkt. Wel is op basis van de nieuwe planning duidelijk dat de op dit moment begrote programmmiddelen in 2020 voor een zeer beperkt deel kunnen worden uitgekeerd. Dit zal budgettair verwerkt worden bij Voorjaarsnota 2020. De medewerkers binnen UHT hebben als doel het zo goed mogelijk helpen van gedupeerde ouders. De inzet en motivatie om ouders te helpen en compensatie uit te keren ziet het kabinet los van de inzet van externe consultants en de kosten die daarbij gemaakt worden. De inzet van deze consultants is noodzakelijk bij het in korte tijd opzetten van een nieuwe organisatie. Zij brengen expertise in die niet in voldoende mate beschikbaar is binnen de Defensie dienst. Dergelijke kosten lopen voor een belangrijk deel voort uit het hersteltraject van de gedupeerde ouders en de compensatiebedragen die aan hen worden uitbetaald. Uitvoeringskosten gaan vervolgens niet ten koste van de compensatie en toezichtvorming aan ouders. Zij ontvangen te allen tijde de bedragen waar zij conform de regelingen recht op hebben ter herstel van het hen aangedane leed.

De leden van de fractie van het CDA vragen op welke wijze een ouder een aanvraag voor compensatie kan indienen en of hieraan is voldaan als de ouder naar het Serviceteam Gedupeerden Kinderopvangtoeslag belt. Dit is inderdaad het geval.

De leden van de fractie van het CDA vragen tevens op welke wijze ervoor wordt verzorgd dat ouders die door de Belastingdienst in de problemen zijn gekomen, nu ook echt worden geholpen. Binnen de herstelorganisatie is een groot besef dat voor een deel van de ouders meer hulp nodig is dan alleen financiële herstel in de vorm van een compensatie of een toezichtvorming. Daarom

brengt UHT samen met de ouder worst in kaart wat zijn/haar (acute) hulpvraag is. Bij een financiële nood situatie wordt gekozen naar de mogelijkheden van een eerste betaling of de noodvoorziening. De persoonlijk zaakbehandelaar bespreekt met de ouder en met collega's binnen UHT welke instantie of instanties nodig zijn om gesignaleerde problemen van deze ouders te verhelpen. UHT zorgt ervoor dat contact met andere instanties gelegd wordt en waar mogelijk opvolging met voldoende urgentie plaatsvindt. De intensieve samenwerking met de gemeenten is hierbij een goed voorbeeld. Gedepeerde ouders hebben namelijk soms hulp en ondersteuning nodig om de Belastingdienst niet kan betalen. Bijvoorbeeld op het gebied van werk, huisvesting, gezondheid of schuldhulpverlening. Gemeenten kunnen deze hulp vanuit hun expertise op deze terreinen vaststellen. Samen met de afdeling van Welzijn en Gemeenten (WVG) is een aanpak ontwikkeld waarin ook geproblemeerde ouders in contact met hun gemeente worden gebracht. Een ambtenaar (bijvoorbeeld een wijkcoach of casemanager) van de gemeente zorgt vervolgens dat de ouders de ondersteuning krijgen die nodig is in hun situatie. Daarmee zorgen ook de gemeenten zich in om ouders echt uit de problemen te helpen. Via de VGR wordt uw Kamer over deze samenwerking op de hoogte gehouden.

De leden van de fractie van de SP vragen hoe zij ervan zijn kunnen gaan dat de Belastingdienst in staat is om de hersteloperatie daadwerkelijk uit te voeren en dat alle ouders die benaderd zijn ook terecht gecompenseerd worden. Zij geven daarbij aan dat in debatten en moties is aangegeven dat ouders ruimhartig en zonder langdurige juridische trajecten moeten worden gecompenseerd en vragen hoe ervoor wordt gezorgd dat ouders niet opnieuw institutioneel vooringenomen of op andere wijze onrechtmatig wordt behandeld gaan worden. In de derde VGR is aangegeven hoe UHT en de onafhankelijke commissies die adviseren bij het hersteltraject de ouders zo goed mogelijk willen helpen. De uitgangspunten die met uw Kamer zijn afgesproken zijn onder andere dat de behandeling ruimhartig zal zijn en dat de behandeling zoveel mogelijk integraal zal plaatsvinden, zodat ouders in één keer geholpen zijn. Het verhaal van de ouder is daar bij het vertrekpunt voor beoordeling en toekenning. Wanneer dit verhaal aanneemlijk is, doet UHT alskund een lichte toets (gaan volledige reconstructie) op de aanneemelijkheid. Het hersteltraject wordt samen met de ouders doorlopen, op basis van hun verhaal en voorkeuren, om hen waar nodig echt te helpen om hun leven weer op te kunnen pakken. Tegelijkertijd willen we de ouders ook zo snel mogelijk helpen, en dit op een zorgvuldige manier doen. Helaas bijten deze uitgangspunten elkaar gedeeltelijk goede dienstverlening en zorgvuldige beoordeling komt tijd. Bij het uitvoeren van de aanpak en de daaruit volgende planning met verschillende naar een zo goed mogelijk versmilt, goed. De ouders die de hulp het hardst nodig hebben, worden als eerste geholpen, zo nodig met een eerste betaling of noodvoorziening. Binnen UHT zijn ook de aanbevelingen uit de afdracht van RCG ter hant genomen. De acties die zijn ingezet op de terreinen van personeel, processen, IT/IV, besturing en cultuur bieden waarborgen om ervoor te zorgen dat ouders adequaat en rechtmatig worden behandeld. Via de VGR wordt uw Kamer op de hoogte gehouden van de voortgang van de hersteloperatie.

De leden van de fractie van de SP vragen om al dan niet geannoteerde verslagen te ontvangen van de ambtelijke overleggen die ten grondslag liggen aan het compensatie- en het versmiltbeleid. Deze besluiten zijn op verschillende momenten ambtelijk besproken, onder andere in het Strategisch Overleg Tweezaken (SOT). Zoals eerder met uw Kamer gedeeld,¹ zijn van de overleggen van het SOT een verslaan beschikbaar maar alleen acties en besluitenlijsten. In deze stukken is opgenomen dat het SOT op 20 augustus jl. heeft ingestemd met het compensatiebeleid en het versmiltbeleid, zoals die op 9 september jl. naar uw Kamer zijn verzonden en op 7 september in de Staatscourant zijn gepubliceerd. De besluiten zijn voorbereid in (taag-)ambtelijke overleggen, voor zover er van deze overleggen vastgestelde verslagen zijn, vormen zij onderdeel van het intern bereid en bevatten zij de persoonlijke beleidsopvattingen van de betrokken ambtenaren. Het is aangegeven dat de besluiten die zijn op intern bereid geen onderdeel worden gemaakt van het debat met de Kamer. Overigens deel ik de uitkomst van besluiten die in het SOT zijn genomen ook in de VGR met uw Kamer, waarmee ik u periodiek op de

¹ Aanhangsel Handelingen II, 2019/20, 3/591.

hoogte houd van de voortgang, implementatie en wijzigingen in de uitvoering van de hersteloperatie.

Compensatiebesluit

De leden van de fractie van de VVD vragen een toelichting of het toekennen en uitbetalen van een deel van de compensatie tot de mogelijkheden behoort en wat er eventueel geregeld moet worden om dit mogelijk te maken. In de derde VGR van 29 september jl. is uitgewerkt dat het voor ouders in acute nood situatie mogelijk is om een versnelde betaling te doen als u vóór de afsluiting van de compensatie of toesmetoelening. Hiervoor heeft het compensatiebesluit niet te worden aangepast. Het bedrag dat de ouder als eerste betaling ontvangt, heeft hij nader geen betaling niet terug te betalen.

Verder vragen de leden van de fractie van de VVD om nadere informatie omtrent de stand van zaken aangaande het verrichte en wat nog lopende onderzoek naar mogelijke vergelijkbare problematiek bij de huutoeslag, zorgtoeslag en/of het kindgebonden budget, omdat uit enkele CAF-onderzoeken is gebleken dat deze problemen ook bij de CAF-zaken voorkomen. Zij vragen hierbij tevens een vergoeding of er veel overlap zit tussen de gedupeerden in deze groepen. Zoals ook in de derde VGR is vermeld, wordt momenteel de nadruk gelegd op de compensatie van de gedupeerden met de vraag of deze oplossing moeten zien op de zorgtoeslag, huutoeslag en het kindgebonden budget. Hierbij speelt de vraag in hoeverre de casuïstiek rond de CAF-zaken en institutionele vooringenomenheid vergelijkbaar is bij de andere toelagen. Er zijn burgers die zich richten op de CAF-zaken of via het Zwartboek van de SP hebben gemeend als gedupeerde van andere toelagen dan de kinderopvangtoeslag. Vanwege het nog lopende onderzoek kan nog geen uitsluit worden geboden over de vraag hoe groot de overlap tussen de gedupeerden is. In de VGR van december wordt uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek.

De leden van de fractie van het CDA vragen op welke wijze wordt getoetst of de vijf door de Adviescommissie Uitvoering Toelagen (hierna: AUT) beschreven criteria voor de institutioneel vooringenomen handelwijze "in samenhang" voorkomen. Zij vragen tevens hoe een ouder zich kan verwerpen tegen het oordeel dat de criteria niet "in samenhang" voorkomen in het onderzoek. In het rapport van de AUT is opgenomen dat de vijf criteria van institutioneel vooringenomenheid "in samenhang" moeten worden bezien. U is bekend dat bijvoorbeeld dat voor het oordeel dat een ouder vooringenomen is bevestigend kan zijn, maar dat een ander criterium kan afwijken. Zo kan een ouder in combinatie met een andere uitspraak voldoende zijn voor het oordeel dat sprake is van institutionele vooringenomenheid. UWT bevestigt de zaak van de ouder in het kader van de afwijking van het verhaal van de ouder hierin mee. Bij een voorgenomen negatief standpunt van UWT adviseert de Commissie van wijzen hierover. Het besluit over de institutionele vooringenomenheid, en daarmee de toepassing van de compensatieopregeling, wordt neergelegd in een beschikking waartegen bezwaar en beroep openstaat.

De leden van de fractie van het CDA en D66 vragen of de ouders een mededeling krijgen als de Deelstichting Toelagen en de commissie van onafhankelijke deskundigen van oordeel zijn dat er in het onderzoek niet institutioneel vooringenomen is gehandeld. Zij vragen tevens welke informatie er is opgenomen in die mededeling en brief naar de ouders van afwijking en op welke manier ouders worden meegenomen in de opbouw van de compensatie. De leden van de fractie van D66 vragen daarbij ook welke rol persoonlijk zaakbehandelaars spelen bij deze procedure en de communicatie over compensatie. Zij vragen tevens of ouders een mondeling toelichting krijgen, voordat de termijn verstrijkt, waarbinnen ouders hun zienswijze kunnen geven op de voorafkondiging van compensatie. De leden van de fractie van het CDA willen graag weten op welke wijze ouders die in een CAF-zaak zitten, inzage kunnen krijgen in het CAF-dossier dat aan de commissie van wijzen is voorgelegd, conform de aangenomen motie van het lid Omtzigt over recht op een afschrift van het dossier voor ouders in CAF-zaken. Zij vragen ook om de inzage op korte termijn te realiseren en daarvoor het compensatiebesluit aan te passen. Gedurende het hersteltraject is er veelvuldig contact tussen de persoonlijk zaakbeheerder en de ouders. Alle CAF-zaken die volgens de AUT mogelijk of waarschijnlijk vergelijkbaar met CAF-11 worden geacht, zijn inmiddels

als vergelijkbaar beoordeeld. Dit betekent dat alle betrokken ouders in principe in aanmerking komen voor de compensatieregeling, tenzij in hun individuele situatie sprake is van 'evident geen recht' of ernstige onregelmatigheden. Zij hebben hierover al een brief ontvangen, of ontvangen deze op korte termijn, voor de ouders die niet bij deze CAF-zaken zijn betrokken en zichzelf wel hebben gemeld, toest. UHT institutionele verenigingsomheid in principe op individueel niveau. Als zich echter meerdere ouders uit één zaak bij UHT hebben gemeld of als UHT bij de beoordeling van één ouder of van een andere CAF-zaak zelf samenvoegen zet voor een grotere groep, dan kunnen de brief en/of de CAF-functie ook groepswijze worden beoordeeld. Dit is ook gebeurd bij de herbeoordeling van CAF-Tengs en/of ook plaatsvinden bij een aantal per CAF-acties. In de planning voor de herbeoordeling of de herover voor compensatie in aanmerking komt, heeft UHT rekening met prioriteit en betrokkenheid van ouders in acute noodsituaties. De persoonlijk zaakbehandelaar neemt contact op met de ouder om zijn verhaal te horen. Wanneer bij de ouder geen sprake is van 'evident geen recht' krijgt de ouder zowel per brief als mondeling via de persoonlijk zaakbehandelaar een uitleg over de opbouw en berekening van de compensatie. Na ontvangst van de brief (de voorendelgindig) heeft de ouder dan zes weken de tijd om zijn zienswijze te geven. De persoonlijk zaakbehandelaar volgt de ouder hierbij maar mogelijk. Als UHT vaststelt dat de ouder niet in aanmerking komt voor de compensatieregeling, zal eerst de Commissie van wijzen dit standpunt toelaten. Ouders krijgen altijd bericht als de Commissie van wijzen heeft beoordeeld over hun zaak. Dit een afwijking op de compensatieregeling komt de ouder een motivering van het besluit en inzage in de documenten die hieraan ten grondslag liggen. Deze documenten zien zowel op de fase van het groepsge (CAF-)onderzoek – in en hiervan bij de ouder sprake was – en op de fase van de destijds uitgevoerde beoordeling van de ouder bij Belastingdienst/Toelagen. Hiervoor hoeft het compensatiebesluit niet te worden aangepast.

De leden van de fractie van het CDA vragen waarom ouders 'mogelijk' in aanmerking komen voor de compensatieregeling en waar dit vanaf hangt. Zij vragen te bevestigen dat een ouder recht heeft op compensatie als de ouder wel stukken heeft aangeleverd (bij de balie of per post), maar deze door de Belastingdienst zijn kortgevoerd. Zij vragen te bevestigen dat van deze situatie geen sprake kan zijn wanneer de ouder een bewaarschrift ten onrechte op aanraden van de Belastingdienst heeft ingetrokken of een vooroverleg op aanraden van de Belastingdienst ten onrechte gestaakt heeft. Zij vragen verder hoe het criterium van ernstige onregelmatigheden uitwerkt in de situatie dat ouders nooit gereageerd hebben op verzoeken om stukken of nooit bezwaar per e-mail hebben ingediend, of wel in een lange periode hun afken aan de steptelling en de officiële beschikking daarvan. De laatste groep ouders kan een heel traag met de Belastingdienst/Toelagen hebben omgegaan en nu vertrouwen in de Belastingdienst/Toelagen hebben afgezien van bezwaar. Tot slot verzoeken zij het afwegingskader te ontvangen van de Commissie van wijzen. Ten aanzien van de tot nu toe beoordeelde CAF-zaken, heeft de beoordeling zich gericht op de groepsge (CAF-)aanpak en de aanwezigheid van de vijf criteria van institutionele verenigingsomheid binnen de groep betrokken ouders. Op individueel niveau kan sprake zijn van een situatie die maakt dat de ouder evident geen recht heeft op compensatie, ondanks dat de ouder onderdeel uitmaakt van de betreffende groep. Het gaat dan om de situatie dat geen sprake was van kindovergang, er geen kind was, het kind ouder dan 14 jaar was en/of de ouder of partner niet verhuisde en tevens geen 'doelgroep' was. Daarom wordt dit voorbehoud gemaakt in de communicatie aan de betreffende groep ouders. In de individuele situatie waarbij sprake zou zijn van 'ernstige onregelmatigheden', gaat het met name om de afwezigheid van contact tussen de ouder en de Belastingdienst/Toelagen. Hierbij staat voorop dat ouders niet de dupe worden van het feitbreken van stukken, zoals dit ook geldt bij het voortliggig vernietigen van beroepsbeslissingen. Ook wanneer een ouder op aanraden van Belastingdienst/Toelagen zijn bewaarschrift deejds zou hebben ingetrokken en nu daarom uit de systemen zou worden opgemerkt dat de ouder niet heeft gereageerd, zal dit hem niet worden toegeworpen. Niet als breder in de herbeoordeling wordt ook hier de ouder gevraagd naar zijn verhaal en de reden waarom er geen contact met de Belastingdienst/Toelagen is geweest of waarom dit contact is ontstaan. Als deze reden verlaarbaar en aanmerkelijk is, wordt de non-respons van de ouder niet aangerekend. Een verlaarbare reden is onder meer het gebrek aan vertrouwen in de Belastingdienst/Toelagen of juist het vertrouwen dat de

Belastingdienst/Toeslagen het bij het rechte eind had. Wanneer UHT tot de conclusie zou komen, dat sprake is van evident geen recht of een ernstige onregelmatigheid die de ouder wel valt aan te rekenen, dan toetst de Commissie van Wijzen het voorgenomen standpunt van UHT. De werkwijze van de Commissie van Wijzen sloot voort uit haar instellingsbesluit. De wijziging van het besluit naar een ministeriële regeling is op dit moment onderhanden. Na de publicatie van de ministeriële regeling wordt ook de beschrijving van de werkwijze, inclusief haar afwegingsladder, definitief vastgesteld door de Commissie.

De leden van de fractie van het CDA vragen of er tot op heden signalen bij de Belastingdienst zijn om andere informatie van de instanties die zijn aangewezen als mogelijk of waarneembaar vergelijkbaar met CAF-11 aan te merken voor een institutionele voorgenomen handelwijze, behalve bij de casus Begrim, die ook al is genoemd in het eindrapport van de AIT. Zij vragen ook hoe een ouder of een groep ouders die vinden dat hun zaak beoordeeld moet worden op institutionele voorgenomenheid, het dossier van hun CAF-zaak daarop kan laten beoordelen. Tot slot vragen zij hoe vervolg wordt gegeven aan de opmerkingen in het AU van 23 juni jl. waarin de staatssecretaris aangeeft dat (mogelijk ook andere CAF-zaaiers uitbreiden) moeten worden beoordeeld en of breder naar de andere CAF-zaaiers moet worden gekeken. Zij vragen daarbij op de onjuiste en onvolledige informatielevering aan de Commissie van Wijzen in CAF-zaak Ankar. Tijdens de herbeoordeling van de acht CAF-zaaiers, waaronder CAF-zaak Ankar, is gebleken dat alle acht CAF-zaaiers alsnog vergelijkbaar met CAF-11 zijn. Voor een uitgebreide toelichting hierop verwijst ik uw Kamer naar de derde VGR en de kamerbrief die gelijktijdig met deze nota wordt verstuurd. Tijdens de herbeoordeling van de CAF-zaak Tonga zijn binnen UHT aanwijzingen naar voren gekomen dat de institutionele voorgenomenheid ook aan zijde was bij meerdere gereelde onderzoeken, die reeds starten voortgaand naar de CAF-periode, naast individuele ouders die vóór 2013 waren aangesloten bij de betreffende kinderopvangorganisatie en die in het fraudebelem van Belastingdienst/Toeslagen behandeld zijn en zich reeds bij UHT als gedupeerde hebben gemeld, betreft het de ~300 ouders in ten CAF-zaaiers die in de derde VGR zijn genoemd. De betrokken ouders ontvangen in oktober een brief dat ook zij in principe in aanmerking komen voor de compensatieregeling, tenzij daar evident geen recht op is. Dit illustreert dat het ook in dit stadium nog mogelijk is dat nieuwe aanwijzingen van een groepsgevoerde institutioneel voorgenomen behandeling optekenen. Dit kan zowel binnen UHT zelf tijdens de beoordeling van een ander onderzoek, maar ook doordat ouders via het Serviceteam Bedruipende Kinderopvang of via hun persoonlijk contact met de instanties waar zij werken mee zijn gekomen. UHT heeft institutionele voorgenomenheid in principe eerst op individueel niveau, maar wanneer gerechtsaard wordt dat meerdere ouders vanuit dezelfde kinderopvangorganisatie te maken hebben gehad met een (groepsgevoerde) beoordeling door Belastingdienst/Toeslagen, kan UHT overgaan tot een groepsgevoerde beoordeling. UHT zal de komende periode in ieder geval nog op groepsniveau naar een aantal 'pre-CAF' zaken kijken om vast te stellen of hier sprake was van institutionele voorgenomenheid op groepsniveau, omdat zich meerdere ouders hebben gemeld. Dit betreft de zaken die ook in het eindrapport van de AIT en in de derde VGR zijn genoemd. Voornamelijk wordt gegeven aan de zaken waar bij ouders zijn betrokken die momenteel in acute of zeer schrijnende situaties zitten. Mocht UHT tot een voorgenomen negatief oordeel komen over de groepsgevoerde voorgenomenheid, dan wordt de casus ook voorgelegd aan de Commissie van Wijzen. De ouder ontvangt naar zijn individuele beoordeling een gemiddeld besluit en krijgt inzage in de onderliggende documenten, ook indien van toepassing – ten aanzien van het CAF-dossier bij de volgende VGR krijgt uw Kamer een update over de stand van zaken.

Verder vragen de leden van de fractie van het CDA hoeveel tijd er zit tussen de voor aankondiging en de uitbetaling. Zij vragen hoe ouders die aan het einde van het jaar worden gecompenseerd informatie krijgen over de verplichting om de compensatie die zij nog niet op hun bankrekening hebben al wel op te nemen in de belastingaangifte over dat jaar. De leden van de fractie van D66 vragen aanvullend hierop hoe het lukt waarom een compensatieherafslag al direct na de voor aankondiging onderdeel uitmaakt van de bezittingen van een ouder voor het betalen van het inkomen uit sparen en beleggen. Tot de bezittingen in box 3 in de inkomstenbelasting behoren onder meer de rechten die niet op zaken bezitting hebben en de overige vermogensbestanddelen

met een waarde in het economische verkeer. Hieronder valt ook een recht op compensatie, mits dit recht voldoende vaststaat en ongeacht of dit al is uitbetaald. In onderdeel 7 van het beleidsbesluit Compensatieregeling CAF 11 en vergelijking 1 (CAF) zaken wordt in lijn hiermee aangegeven dat niet de ouder de voorafkondiging met betrekking tot het bedrag van de compensatie heeft; gekregen, dit bedrag deel uitmaakt van de box 3-betalingen van die ouder. Het in de voorafkondiging genoemde bedrag aan compensatie wordt zo spoedig mogelijk na het verzenden van de voorafkondiging uitbetaald. In het algemeen zal de uitbetaling plaatsvinden binnen tien dagen nadat de ouder de voorafkondiging heeft ontvangen. In de voorafkondiging is vast te stellen van de compensatie voor de belastingheffing en de toeslagen opgenomen dat de ouder mogelijk meer betaling moet betalen of zijn toeslagen lager worden en dat hij daarom 1 procent en 4 compensatie krijgt. De gevolgen voor de toeslagen worden aanvullend hierop zo veel mogelijk beperkt door de toepassing van een nieuwe vermogensbelastingzonde die het kabinet per 1 januari 2021 wil invoeren. Voor de eventuele (additionele) box 3 heffing die zou kunnen optreden als gevolg van de compensatie, en daaruit voortvloeiende inkomensafhankelijke afbouw van de toeslagen, is voorzien via de extra 1%-compensatie (onderdeel b van genoemd beleidsbesluit).

De leden van de fractie van D66 vragen tot slot in welke mate naarzaten en opzaten correctiebeslissingen worden verwacht en hoe naarzaten correctiebeslissingen zoveel mogelijk worden voorkomen. Een – in de voorafkondiging en bij beschikking – eenmaal vastgestelde compensatie op basis van de compensatieregeling wordt per saldo niet meer verlaagd (naar beneden bijgesteld). Bijstelling naar boven is wel mogelijk als er bijvoorbeeld door de ouder nieuwe gegevens worden aangedragen.

Verzamelbesluit

De leden van de fractie van het CDA vragen naar aanleiding van onderdeel 2.2 van het Verzamelbesluit wat het verschil is tussen toekenningbeslissingen en terugvorderingsbeslissingen. Zij vragen waarom artikel 21a Awr jo artikel 5a LR Awr niet zou zien op terugvorderingsbeslissingen, terwijl deze beide artikelen, spreken over een 'herziening tegemoetkoming'. De tegemoetkoming is in de terminologie van de Awr de toeslag; de hoogte hiervan wordt – definitief – vastgesteld bij de toekenningbeslissing (vergelijk de artikelen 1, eerste lid, onderdeel 1, en 14 Awr). Het kan zich hierbij voordoen dat de vastgestelde toeslag lager is dan de al uitbetaalde voorschotten. Een afdoende door de toeslagrechter (terug) te betalen bedrag wordt geformaliseerd in een terugvorderingsbeslissing. Tot de uitpraak van de Afdeling Rechtspraakpraak van de Raad van State van 29 november 2019, was de terugvorderingsbeslissing hierbij de resultante van de definitieve toekenning en de hogere uitbetaalde voorschotten (of van een herzien voorschot en de al uitbetaalde voorschotten).² In lijn hiermee ziet de mogelijkheid tot herziening van artikel 21a Awr naar zijn betel te zien op de toegekende toeslag (zoals vastgesteld in de toekenningbeslissing). Een aanpassing van de toekenning in het onderdeel van de belastingheffing leidt vervolgens automatisch tot een daarmee corresponderende aanpassing (verlaging) van de terugvorderingsbeslissing. De genoemde uitpraak van de Raad van State opent nu de mogelijkheid om in een situatie waarin de toeslag op zichzelf op het juiste bedrag is vastgesteld en wordt betaald, het door de toeslaggerechtigde terug te betalen bedrag, tenzij het matigen vanwege bijzondere omstandigheden. De terugvorderingsbeslissing is in een dergelijke situatie dan niet meer de resultante van de toekenning en de betaalde voorschotten en krijgt in dit opzicht een meer zelfstandige betekenis. Hierdoor kan ook behoeft bestaan aan een zelfstandige herzieningsbeslissing van de terugvorderingsbeslissing (dus zonder een aanpassing van toekenningbeslissing), bijvoorbeeld in de situatie waarin de bijzondere omstandigheden pas naar voren komen op het moment dat de terugvorderingsbeslissing onherroepelijk vaststaat. Omdat de huidige tekst van artikel 21a Awr aansluit bij de toegelende of herziene tegemoetkoming, staat niet vast of deze ook de mogelijkheid geeft tot een herziening van een terugvorderingsbeslissing (die alleen het terug te betalen bedrag vaststelt) zonder aanpassing van de tegemoetkoming zelf. Daarom is in onderdeel 2.2 van het Verzamelbesluit Toeslagen – vooruitlopend op wetgeving – goedgekeurd dat de

² ECLI:NL:RVS:2019:1936.

heraanzetingsbereikbaarheid ook kan worden toegepast bij een terugvorderingsbeschikking. Via het wetsvoorstel Verbetering uitvoerbaarheid toeslagen is beoogd hiervoor artikel 26 Awir te wijziggen.

De leden van de fractie van het CDA vragen verder of de goedkeuring met betrekking tot de tijdige betaling aan de kinderopvang niet iets te beperkt is. Deze leden wijzen dan op de bepaling dat financiële problemen van de ouder niet als bijzondere omstandigheden kwalificeren. Zij vragen de staatssecretaris of dit in sommige gevallen maatwerk in de weg kan staan. Deze leden denken dan aan een situatie dat een ouder wegens zeer ernstige financiële problemen, zoals een dwingend huuropzettings, de huur betaald heeft met een betaling van kinderopvangtoeslag. Een latere herijding van de kinderopvang leidt dan op grond van het besluit niet meer mee als tijdige herijding voor het recht op kinderopvangtoeslag.

De goedkeuring met betrekking tot de tijdige betaling aan de kinderopvang biedt voorwaarden waaronder een betalingsregeling met de kinderopvangorganisatie ook als tijdige betaling kan worden aangemerkt. De regeling biedt de ruimte om als de ouder niet aan deze voorwaarden voldoet, in bijzondere gevallen maatwerk te bieden. Niet enkele gegevens dat de ouder financiële problemen heeft om de kosten van kinderopvang te betalen, is in zijn eigenheid voldoende om als bijzonder geval te kwalificeren. Dit neemt niet weg dat de ouder in omstandigheden kan verkeren die wel als zodanig kwalificeren en die vragen om het toepassen van maatwerk. Belastingdienst/Toeslagen zal met deze omstandigheden ruimte aanbrengen.

De leden van de fractie van D66 vragen hoe wordt omgegaan met de vraag of sprake is van een bijzondere omstandigheid als de belanghebbende na herhaalde verzoeken van de Belastingdienst/Toeslagen de geringe formele tekortkoming niet heeft hersteld, terwijl hij of zij daartoe wel in de gelegenheid was. Deze leden vragen of de Belastingdienst daarbij voldoende duidelijk moet maken om welke eventuele formele tekortkomingen het gaat en in welke mate ouders in gelegenheid zijn om aan zulke formaliteiten te voldoen. Het uitgangspunt bij de hersteloperatie is dat een ouder niet elke geringe formele tekortkoming wordt tegengesproken. Deze tekortkomingen worden naar de huidige maatstaven beoordeeld. Verder moet het evident zijn dat een ouder destijds voldoende duidelijk is gemaakt wat van hem of haar werd verwacht. Als dat niet het geval was, dan wordt hem dat nu niet aangeleerd.

De leden van de fractie van Uitsvragen verder de Kamer snel en zorgvuldig te informeren over de wijze waarop en in hoeverre het het sprake is van een bijzondere omstandigheid. Deze leden vragen om de Kamer te informeren als de opstelling waarin wel/niet sprake is van bijzondere omstandigheden wordt aangepast. Deze vragen kunnen herleidend worden beantwoord. Als (nader) beleid wordt geformuleerd betreffende bijzondere omstandigheden wordt uw Kamer daarover vanzelfsprekend geïnformeerd.

Commissie Werkelijke schade

De leden van de fractie van het CDA vragen een toelichting op welke wijze bij de aanvullende compensatie voor de werkelijke schade rekening gehouden wordt met de volgende zaken:

- De enorme terugvorderingen hebben geleid tot betalingsproblemen bij de Belastingdienst (blauw) die boetes en dwangbepalingen heeft opgelegd. Worden die ook vergoed?
- De enorme terugvorderingen hebben geleid tot betalingsproblemen andere schuldeisers, die incassokosten in rekening gebracht hebben.
- De stress heeft geleid tot ziekte en inkomensverlies.
- De kinderen hebben psychische schade opgelopen door stress en ruzie van ouders, die vanhopig waren door het probleem.
- De ouders konden medische behandeling niet ondergaan omdat zij het eigen risico niet konden betalen en hebben daardoor permanente gezondheidschade opgelopen.
- De ouders konden de zorgverzekering niet betalen en moesten de hogere bestuurslijke premie jarenlang betalen.
- De ouders konden de huur niet betalen en zijn het huis uittoeset.
- De ouders konden gas of water niet betalen en dat is afgesloten.

De Commissie Werkløze Schade is ingesteld om uitgaande van de persoonlijke situatie van de ouder en de door hem aangedragen schadeposten een advies uit te brengen over het bedrag dat de ouder aanvullend zou kunnen ontvangen. Bovenstaande voorbeelden kunnen onderdeel zijn van de schade die een ouder aanleedt. Het is daarbij aan de Commissie op welke wijze zij in een individuele situatie, gegeven de laders, rekening houdt met de door de leden genoemde voorbeelden. Daarop wilt nu niet voortblijven.

De leden van de fractie van D66 vragen welke handvaten of ondersteuning ouders ontvangen als zij informatie willen verschaffen waaruit, "met uitzondering van het civielrechtelijke schadevergoedingsrecht, binnemelk wordt dat en in welke mate doodverloofde sprake is van aanvullende schade aan het leven, het gewin of van een (niet) krimm veranderingen handwijze van de Belastingdienst/Toelagen". Deze leden benadrukken dat het belangrijk is dat ouders in de praktijk voldoende worden ondersteund, zodat zij niet verder in juridische begrippen. Op de website van Belastingdienst/Toelagen wordt momenteel gerelateerd aan informatie per commissie waarmee de ouders inschikkelijk zijn wat de commissies voor hen kunnen betekenen en wat van de ouders wordt verwacht. De Commissie Werkløze Schade informeert de ouders via de website, maar ook via brief of via de persoonlijk zaakbehandelaar, wat de informatie die nodig is om vast te stellen of met toepassing van het civielrechtelijke schadevergoedingsrecht aanvullend wordt dat en in welke mate doodverloofde sprake is van aanvullende schade en dat die schade het gevolg is van een institutioneel veroorzaakt handwijze van Belastingdienst/Toelagen. De Commissie ontwikkelt hiervoor een formulier waarop de ouder de schadeposten kan aangeven en waarin ook gevraagd wordt om een onderbouwing van de schade.

In het oudermanifest hebben ouders ook gevraagd of zij bijstand kunnen krijgen bij het compensatietraject om een gelijkke partij voor UWV te kunnen zijn. Zoals ook in de derde voor is verwoord, kan op basis van de compensatieregeling recht bestaan op vergoeding van juridische bijstand tijdens het compensatietraject, bijvoorbeeld omdat de ouder bijstand vraagt om de hoogte van de compensatie vast te stellen of om het verzoek om werkløze schade te kunnen indienen. De Commissie Werkløze Schade toest dat deze kosten redelijk zijn in die zin dat het in de gegeven omstandigheden redelijk moet zijn geweest om kosten te maken en dat de kosten naar hun omvang redelijk zijn.